ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

YVES BOT

της 6ης Μαρτίου 2008 [1]

1. Αντικείμενο των υπό κρίση υποθέσεων είναι οι αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησαν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz AG και OSB Deutschland GmbH [2] κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 1ης Δεκεμβρίου 2004, Τ-27/02, Kronofrance κατά Επιτροπής [3]. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001, σχετικά με ενίσχυση την οποία η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας σχεδίαζε να χορηγήσει στην επιχείρηση Glunz [4]. Με την επίμαχη απόφαση, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έκρινε, κατόπιν προκαταρκτικού ελέγχου βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, ότι το εν λόγω μέτρο αποτελούσε ενίσχυση σύμφωνη με την κοινή αγορά και ότι, ως εκ τούτου, δεν συνέτρεχε λόγος για την προβολή αντιρρήσεων κατά της χορηγήσεώς της.

2. Οι ανωτέρω αιτήσεις αναιρέσεως θέτουν, κατ' ουσίαν, δύο νομικά προβλήματα.

3. Το πρώτο πρόβλημα συνδέεται με την έκταση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα «ενδιαφερόμενα μέρη» στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Το Δικαστήριο καλείται εκ νέου να εξετάσει τις προϋποθέσεις του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως που στρέφονται κατά αποφάσεως της Επιτροπής εκδοθείσας δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.

4. Το δεύτερο πρόβλημα αφορά τον τρόπο που το Πρωτοδικείο ερμήνευσε το πολυτομεακό πλαίσιο περιφερειακών ενισχύσεων για μεγάλα επενδυτικά σχέδια το οποίο ενέκρινε η Επιτροπή με ανακοίνωσή της τής 7ης Απριλίου 1998 [5]. Το σχέδιο αυτό καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού του «επιτρεπομένου ανώτατου ορίου εντάσεως» των περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων. Συναφώς, προβλέπει ορισμένα κριτήρια αξιολογήσεως μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ένας παράγων που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά. Αντικείμενο των υπό κρίση υποθέσεων είναι ο τρόπος με τον οποίον η Επιτροπή προέβη στον υπολογισμό του συντελεστή αυτού. Το Δικαστήριο καλείται, μεταξύ άλλων, να αποφανθεί αν το Πρωτοδικείο, ελέγχοντας την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο αξιολογήσεως του συντελεστή αυτού, υπερέβη τα όρια της αρμοδιότητάς του καθώς και αν, εν πάση περιπτώσει, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία των κανόνων που τάσσει το εν λόγω σχέδιο.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Στο εξής, αντιστοίχως: Glunz και OSB.

3 — Συλλογή 2004, σ. II-4177, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

4 — ΕΕ C 333, σ. 7, στο εξής: επίμαχη απόφαση. Η απευθυνόμενη στις γερμανικές αρχές απόφαση διατίθεται, στην αυθεντική απόδοσή της στη γερμανική, στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2000/n517-00.pdf.

5 — ΕΕ C 107, σ. 7, στο εξής: πολυτομεακό σχέδιο.

5. Με τις ανά χείρας προτάσεις, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τις ανωτέρω αιτήσεις αναιρέσεως.

I — Το κοινοτικό νομικό πλαίσιο

6. Κατ' αρχάς, θα διευκρινίσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στο πλαίσιο του ελέγχου του παραδεκτού της προσφυγής που άσκησε η Kronofrance SA [6]. Συναφώς, επισημαίνω ότι το Πρωτοδικείο εφάρμοσε ορθώς τη νομολογία του Δικαστηρίου όπως αυτή διαμορφώθηκε με τις αποφάσεις του Cook κατά Επιτροπής [7], καθώς και Matra κατά Επιτροπής [8] και την οποία επικύρωσε στη συνέχεια με την απόφασή του της 13ης Δεκεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum [9].

7. Ακολούθως, θα εξηγήσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι το Πρωτοδικείο μπορούσε να ασκήσει πλήρη έλεγχο επί της εκτιμήσεως της Επιτροπής σε σχέση με τη μέθοδο υπολογισμού του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εντάσεως της ενισχύσεως.

8. Τέλος, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους το Πρωτοδικείο ορθώς, κατά την άποψή μου, έκρινε ότι ο υπολογισμός του συντελεστή σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού απαιτούσε να ληφθούν υπόψη όχι μόνον η διαρθρωτική παραγωγική ικανότητα της αγοράς, αλλά εξίσου και η ύπαρξη παρακμάζουσας αγοράς.

9. Κατ' αρχάς, θα εκθέσω τα κρίσιμα άρθρα της Συνθήκης ΕΚ προτού επισημάνω τις εφαρμοστέες διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 [10] καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές που χαράσσει το πολυτομεακό πλαίσιο.

Α — *Η Συνθήκη*

10. Κατά το άρθρο 87 ΕΚ, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και οι οποίες νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ενδοκοινοτικό ανταγωνισμό απαγορεύονται κατ' αρχήν πλην των εξαιρέσεων που απαριθμεί το άρθρο 87, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ.

11. Το άρθρο 87, παράγραφος 2, ΕΚ απαριθμεί τις ενισχύσεις που συμβιβάζονται απολύτως με την κοινή αγορά. Πρόκειται για ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων, για ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, καθώς και για ενισχύσεις προς την οικονομία

6 — Στο εξής: Kronofrance.

7 — Απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91 (Συλλογή 1993, σ. I-2487).

8 — Απόφαση της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91 (Συλλογή 1993, σ. I-3203).

9 — C-78/03 P (Συλλογή 2005, σ. I-10737).

10 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88 ΕΚ] (ΕΕ L 83, σ. 1).

ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για την αντιστάθμιση των οικονομικών μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τη διαίρεση του εδάφους αυτού του κράτους μέλους.

12. Το άρθρο 87, παράγραφος 3, ΕΚ διευκρινίζει τις ενισχύσεις που δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση.

13. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή των διατάξεων αυτών η Συνθήκη και, ειδικότερα, το άρθρο της 88 ΕΚ καθιερώνει διαδικασία ελέγχου και προηγούμενης εγκρίσεως των κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή κατέχει κεντρική θέση.

14. Ειδικότερα, το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ τάσσει ως αποστολή της Επιτροπής να εκτιμά τη συμβατότητα των ενισχύσεων με το άρθρο 87 ΕΚ. Κατά το πρώτο εδάφιο της ανωτέρω διατάξεως, «[α]ν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι η ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 87 [ή] ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει».

15. Το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ επιβάλλει στα κράτη μέλη να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα σχέδιά τους που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις και τους απαγορεύει να προβούν σε εφαρμογή των σχεδίων αυτών προτού η Επιτροπή καταλήξει σε απόφαση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 88, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ.

16. Όπως θα εκθέσω στο πλαίσιο της αναλύσεώς μου, η διαδικασία ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 88 ΕΚ περιλαμβάνει δύο στάδια, ήτοι έναν προκαταρκτικό έλεγχο του σχεδιαζόμενου μέτρου, και, ενδεχομένως, αν η Επιτροπή έχει επιφυλάξεις σχετικά με τη συμβατότητα του μέτρου αυτού με την κοινή αγορά, έναν πλέον ενδελεχή έλεγχο προκειμένου να της παρασχεθεί η δυνατότητα να έχει πλήρη στοιχεία για το σύνολο της υποθέσεως [11]. Προς τούτο, η Επιτροπή υποχρεούται, βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, να καλέσει τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

17. Τέλος, το άρθρο 89 ΕΚ εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως να προβεί στην έκδοση κανονισμών για την εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ. Δυνάμει της εξουσιοδοτήσεως αυτής, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 659/1999.

11 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψεις 36 και 38).

Β — *Ο κανονισμός 659/1999*

18. Ο κανονισμός 659/1999 κωδικοποίησε την πρακτική που ακολουθεί η Επιτροπή κατά την άσκηση των εξουσιών που της παρέχει το άρθρο 88 ΕΚ. Ο κανονισμός αυτός θέτει ακριβείς κανόνες οι οποίοι συνάδουν προς τη νομολογία του Δικαστηρίου [12].

19. Το άρθρο 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/1999 επαναλαμβάνει, με σχεδόν πανομοιότυπη διατύπωση, τον ορισμό που το Δικαστήριο έδωσε στην έννοια των «ενδιαφερόμενων μερών», έννοια η οποία, το υπενθυμίζω, βρίσκεται στο επίκεντρο των υπό κρίση υποθέσεων. Με την απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής [13], το Δικαστήριο έκρινε ότι ενδιαφερόμενοι είναι τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις επιχειρήσεων των οποίων τα συμφέροντα ενδέχεται να θίγονται από τη χορήγηση μιας ενισχύσεως, ήτοι, ιδίως, οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές ενώσεις [14]. Το άρθρο 1, στοιχείο η΄, του ανωτέρω κανονισμού ορίζει ότι ως «ενδιαφερόμενα μέρη» νοούνται «κάθε κράτος μέλος και κάθε πρόσωπο ή επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων των οποίων τα συμφέροντα μπορεί να θιγούν από τη χορήγηση μιας ενισχύσεως, και ιδίως ο δικαιούχος της ενισχύσεως, οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές ενώσεις».

20. Το άρθρο 4 του ανωτέρω κανονισμού αφορά τον προκαταρκτικό έλεγχο τον οποίον υποχρεούται να διεξαγάγει η Επιτροπή οσάκις κράτος μέλος τής κοινοποιήσει σχέδιο με το οποίο θεσπίζεται ή τροποποιείται κάποια ενίσχυση.

21. Κατά την ανωτέρω διάταξη, η Επιτροπή μπορεί να λάβει τρία είδη αποφάσεων. Μπορεί να αποφασίσει ότι το κοινοποιούμενο μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση, μπορεί επίσης να διαπιστώσει ότι δεν υπάρχει καμία αμφιβολία σχετικά με τη συμβατότητα του κοινοποιούμενου μέτρου με την κοινή αγορά και να αποφασίσει να μην προβάλει αντιρρήσεις κατά της χορηγήσεως της εν λόγω ενισχύσεως. Τέλος, μπορεί να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, αν το σχέδιο της κοινοποιηθείσας ενισχύσεως εγείρει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά του με την κοινή αγορά.

Γ — *Το πολυτομεακό πλαίσιο*

22. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς της σχετικά με τη συμβατότητα των περιφερειακών ενισχύσεων, η Επιτροπή υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη της, πέραν των θετικών αποτελεσμάτων επί της αναπτύξεως της περιφέρειας, τις συνέπειες που ενδέχεται να

12 — Δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού.

13 — Συλλογή 1984, σ. 3809.

14 — Σκέψη 16. Το Δικαστήριο επανέλαβε τον ορισμό αυτόν, μεταξύ άλλων, με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις του Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 24), Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 18), και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 36).

προκαλέσουν οι ενισχύσεις αυτές στην οικονομική κατάσταση ορισμένων τομέων [15].

23. Προς τούτο, η Επιτροπή ενέκρινε το πολυτομεακό πλαίσιο. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει τις κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να υπολογίσει, κατά περίπτωση, το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εντάσεως των περιφερειακών ενισχύσεων στην επένδυση [16].

24. Το ανώτατο όριο εντάσεως της ενισχύσεως υπολογίζεται βάσει μεθοδολογίας που εκτίθεται στο σημείο 3 του εν λόγω πλαισίου. Ο υπολογισμός αυτός απαιτεί, κατ' αρχάς, τον καθορισμό του «ανώτατου ορίου περιφερειακής ενισχύσεως» (συντελεστής R) που αντιστοιχεί στη μέγιστη ένταση της ενισχύσεως που μπορεί να λάβει μια μεγάλη επιχείρηση στην οικεία περιοχή βάσει του επιτρεπομένου καθεστώτος περιφερειακών ενισχύσεων που ισχύει κατά την ημερομηνία κοινοποιήσεως. Αν πρόκειται για ατομική ενίσχυση, εφαρμόζεται το ανώτατο όριο ενισχύσεως που καθορίζεται για την οικεία ζώνη. Ακολούθως, ο υπολογισμός αυτός απαιτεί τον προσδιορισμό τριών διορθωτικών συντελεστών που αντιστοιχούν, πρώτον, στην κατάσταση του ανταγωνισμού στον υπό εξέταση τομέα (συντελεστής T), στην αναλογία κεφαλαίου/εργασίας (συντελεστής I) και, τρίτον, στον περιφερειακό αντίκτυπο της ενισχύσεως στην οικονομία της οικείας περιοχής (συντελεστής M). Το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο εντάσεως της ενισχύσεως υπολογίζεται στην περίπτωση αυτή δια του πολλαπλασιασμού αυτών των τριών διορθωτικών συντελεστών με το ανώτατο όριο περιφερειακής ενισχύσεως (συντελεστής R).

25. Σύμφωνα με τα σημεία 3.2 και 3.3 του πολυτομεακού πλαισίου, ο συντελεστής που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού προϋποθέτει μια ανάλυση με σκοπό τον προσδιορισμό του αν το κοινοποιηθέν σχέδιο θα τεθεί σε εφαρμογή σε έναν τομέα ή σε έναν υποτομέα που παρουσιάζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Προκειμένου να προσδιοριστεί αν υπάρχει τέτοια πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη, σε κοινοτικό επίπεδο, τη διαφορά του μέσου συντελεστή αξιοποιήσεως της παραγωγικής ικανότητας στο σύνολο του μεταποιητικού κλάδου από τον συντελεστή αξιοποιήσεως της παραγωγικής ικανότητας στον οικείο (υπο)τομέα. Η ανάλυση αυτή αφορά περίοδο αναφοράς που αντιστοιχεί στα πέντε τελευταία έτη για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία [17].

26. Το σημείο 3.4 του πολυτομεακού πλαισίου έχει ως εξής:

«Στο σημείο 3.4 του πολυτομεακού πλαισίου διευκρινίζεται ότι, αν δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία όσον αφορά την αξιοποίηση της παραγωγικής ικανότητας, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον οι εξεταζόμενες

15 — Βλ., μεταξύ άλλων, σημείο 6 του πρώτου ψηφίσματος, της 20ής Οκτωβρίου 1971, των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, περί των γενικών συστημάτων ενισχύσεως περιφερειακής πολιτικής (ΕΕ C 111, σ. 1) [δεν διατίθεται ελληνική μετάφραση], σημεία 10 έως 12 της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τα περιφερειακά συστήματα ενισχύσεων (ΕΕ 1979, C 31, σ. 9) [δεν διατίθεται ελληνική μετάφραση], καθώς και σημείο I, 6, δεύτερη και τρίτη περίπτωση, της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο εφαρμογής του άρθρου [87, παράγραφος 3, στοιχεία α΄ και γ΄, ΕΚ] στις περιφερειακές ενισχύσεις (ΕΕ 1988, C 212, σ. 2).

16 — Σημείο 1.4 του πολυτομεακού πλαισίου. Τα σχέδια που υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποιήσεως καθορίζονται στο σημείο 2.1 του εν λόγω πλαισίου.

17 — Κατά το σημείο 7.7 του πολυτομεακού πλαισίου, η Επιτροπή εκτιμά ότι υφίσταται διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην περίπτωση που, κατά μέσον όρο την τελευταία πενταετία, ο συντελεστής αξιοποιήσεως της παραγωγικής ικανότητας στον εν λόγω (υπο)τομέα υπολείπεται περισσότερο από δυο ποσοστιαίες μονάδες του συντελεστή του μεταποιητικού κλάδου ως σύνολο. Σοβαρό πρόβλημα διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας υφίσταται όταν η διαφορά από τον μέσο συντελεστή του μεταποιητικού κλάδου υπερβαίνει τις πέντε ποσοστιαίες μονάδες.

επενδύσεις πραγματοποιούνται σε παρακμάζουσα αγορά. Προς τούτο, συγκρίνει την εξέλιξη της εμφανούς καταναλώσεως του ή των υπό κρίση προϊόντων [...] με τον ρυθμό ανάπτυξης του συνόλου της μεταποιητικής βιομηχανίας στον [Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: ΕΟΧ)] [18].»

27. Τέλος, κατά το σημείο 3.10.1 του εν λόγω πλαισίου, τέσσερις διορθωτικοί συντελεστές εφαρμόζονται στον συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού. Η αξία των συντελεστών αυτών εξαρτάται από τα ακόλουθα κριτήρια αξιολογήσεως:

«i) Σχέδιο το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση της παραγωγικής ικανότητας σε τομέα που παρουσιάζει σοβαρό πρόβλημα διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας ή/και κάθετη πτώση όσον αφορά τη ζήτηση: 0,25

ii) Σχέδιο το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση της παραγωγικής ικανότητας σε τομέα που παρουσιάζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ή/και παρακμάζουσα αγορά και ενδέχεται να ενισχύσει ένα υψηλό μερίδιο στην αγορά: 0,50

iii) Σχέδιο το οποίο θα έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση της παραγωγικής ικανότητας σε τομέα που παρουσιάζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ή/και παρακμάζουσα αγορά: 0,75

iv) Δεν αναμένονται αρνητικές επιπτώσεις ως προς τα στοιχεία i έως iii: 1,00».

28. Κατά την έννοια του πολυτομεακού πλαισίου, η αγορά των οικείων προϊόντων, που εξυπηρετεί τον προσδιορισμό των μεριδίων αγοράς, περιλαμβάνει τα προϊόντα που αφορούν το επενδυτικό πρόγραμμα καθώς και, κατά περίπτωση, τα υποκατάστατα που λαμβάνει υπόψη του ο καταναλωτής ή ο παραγωγός. Η δε γεωγραφική αγορά αναφοράς περιλαμβάνει, κατ' αρχήν ολόκληρο τον ΕΟΧ ή, εναλλακτικά, ένα σημαντικό τμήμα του, εφόσον οι συνθήκες ανταγωνισμού σε αυτό διαφέρουν αρκετά από άλλες περιοχές του ΕΟΧ [19].

II — Τα πραγματικά περιστατικά των υπό κρίση υποθέσεων

29. Τα πραγματικά περιστατικά, όπως αυτά παρατίθενται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

18 — Κατά το σημείο 7.8 του πολυτομεακού πλαισίου, η αγορά των σχετικών προϊόντων θεωρείται παρακμάζουσα όταν την τελευταία πενταετία παρουσίασε ετήσιο αριθμό αυξήσεως της εμφανούς καταναλώσεως σημαντικά χαμηλότερο (περισσότερο από 10%) από τον ετήσιο μέσο όρο του συνόλου του μεταποιητικού τομέα του ΕΟΧ, εκτός εάν παρατηρείται ισχυρή ανοδική τάση στον αριθμό αναπτύξεως της ζητήσεως για τα προϊόντα. Ως απολύτως παρακμάζουσα αγορά θεωρείται η αγορά η οποία κατά την τελευταία πενταετία παρουσίασε αρνητικό μέσο αριθμό αναπτύξεως της εμφανούς καταναλώσεως.

19 — Σημείο 7.6 του πολυτομεακού πλαισίου.

30. Τόσο η γερμανική επιχείρηση Glunz, δικαιούχος των επίμαχων ενισχύσεων, όσο και η γαλλική επιχείρηση Kronofrance, προσφεύγουσα πρωτοδίκως, παράγουν και διαθέτουν στην αγορά ξύλινες πλάκες.

31. Με έγγραφο της 4ης Αυγούστου 2000, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο ενισχύσεως της επενδύσεως εντάσεως 35 % (ήτοι 69 797 988 ευρώ συνολικώς) υπέρ των εταιριών Glunz και OSB για την κατασκευή ενός ολοκληρωμένου κέντρου επεξεργασίας ξύλου στο Nettgau του ομόσπονδου κράτους της Σαξονίας-Άνχαλτ.

32. Η Επιτροπή έκρινε ότι το κοινοποιηθέν μέτρο αποτελούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και ότι έπρεπε να αξιολογηθεί βάσει του πολυτομεακού πλαισίου. Βάσει των κανόνων που προβλέπει το εν λόγω πλαίσιο, η Επιτροπή καθόρισε το ανώτατο όριο εντάσεως της ενισχύσεως που μπορούσαν να λάβουν οι επιχειρήσεις αυτές στη συγκεκριμένη περιοχή εκτιμώντας τους επιμέρους διορθωτικούς συντελεστές (συντελεστές Τ, Ι και Μ).

33. Σε σχέση με την εκτίμηση του εφαρμοστέου συντελεστή για την κατάσταση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι, κατά τα σημεία 3.3 και 3.4 του εν λόγω πλαισίου, έπρεπε να περιορίσει την ανάλυσή της προκειμένου να προσδιοριστεί αν υπάρχει ή όχι στον οικείο τομέα διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, εφόσον τα στοιχεία σχετικά με τον βαθμό χρησιμοποιήσεως των παραγωγικών ικανοτήτων είναι επαρκή. Εκτιμώντας, ότι τα δύο προϊόντα που παράγει η Glunz αντιπροσωπεύουν ένα πολύ σημαντικό μέρος του συνόλου της παραγωγής ξύλινων πλακών στην Ευρώπη και παραπέμποντας στο χαμηλότερο επίπεδο της γενικής ονοματολογίας των οικονομικών δραστηριοτήτων στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες[20], η Επιτροπή επέλεξε να στηρίξει την ανάλυσή της στα στοιχεία που αφορούσαν τον βαθμό χρησιμοποιήσεως της παραγωγικής ικανότητας της κλάσεως 20.20 της εν λόγω ονοματολογίας που περιλαμβάνει την κατασκευή ξύλινων πλακών που καλύπτουν την περίοδο από 1994 έως 1998. Η Επιτροπή κατέληξε ότι το εν λόγω επενδυτικό σχέδιο θα είχε ως συνέπεια την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας σε έναν τομέα στον οποίο δεν υπήρχε πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, γεγονός που δικαιολογούσε την εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή 1 επί του συντελεστή που αφορούσε την κατάσταση του ανταγωνισμού.

34. Κατόπιν αξιολογήσεως της κοινοποιηθείσας ενισχύσεως βάσει των κριτηρίων που καθορίζει το πολυτομεακό πλαίσιο, η Επιτροπή εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι το σχέδιο ενισχύσεως στην επένδυση που σχεδίαζε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ήταν σύμφωνο προς το επιτρεπόμενο μέγιστο όριο εντάσεως της ενισχύσεως[21].

35. Ως εκ τούτου, στις 25 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή αποφάσισε, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999, να μην προβάλει αντιρρήσεις κατά της χορηγήσεως της εν λόγω ενισχύσεως.

20 — Η ονοματολογία αυτή καθορίστηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3037/90 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 1990, για τη στατιστική ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Κοινότητα (ΕΕ L 293, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 761/93 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 1993 (ΕΕ L 83, σ. 1).

21 — Κατά την Επιτροπή, οι εφαρμοστέοι στις υπό κρίση υποθέσεις συντελεστές έπρεπε να καθοριστούν σε:
— 35 % όσον αφορά τη μέγιστη ένταση που επιτρέπεται στη Σαξονία-Άνχαλτ,
— 1 για τον συντελεστή Τ λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως του ανταγωνισμού στην αγορά των ξύλινων πλακών,
— 0,8 για το συντελεστή Ι (λόγος κεφαλαίου/εργασίας),
— 1,5 για τον συντελεστή Μ λαμβανομένου υπόψη του αντικτύπου της σχεδιαζόμενης ενισχύσεως,
ήτοι επιτρεπόμενη μέγιστη ένταση 42 % (= 35 % x 1 x 0,8 x 1,5). Βλ. σ. 8 έως 14 της επίμαχης αποφάσεως και σκέψη 14 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

III — Η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

36. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Φεβρουαρίου 2002, η Kronofrance άσκησε προσφυγή ακυρώσεως της επίμαχης αποφάσεως. Με διάταξη του Πρωτοδικείου της 10ης Σεπτεμβρίου 2002, επετράπη στην Glunz και την OSB να παρέμβουν προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής.

37. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο, αφού έκρινε ότι η προσφυγή της Kronofrance ήταν παραδεκτή και βάσιμη, ακύρωσε την επίμαχη απόφαση.

38. Από την ανωτέρω απόφαση συνάγεται ότι η Επιτροπή και οι παρεμβαίνουσες εταιρίες προέβαλαν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής ελλείψει ενεργητικής νομιμοποιήσεως της Kronofrance. Προέβαλαν ότι η Kronofrance δεν θιγόταν ατομικά από την επίμαχη απόφαση στον βαθμό που η θέση της στην αγορά δεν επηρεαζόταν ουσιωδώς από την εν λόγω ενίσχυση.

39. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο εξέτασε, στις σκέψεις 29 έως 46 της εν λόγω αποφάσεώς του, το παραδεκτό της προσφυγής.

40. Στηριζόμενο σε πάγια νομολογία, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε κατ' αρχάς, με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι έπρεπε να γίνει διάκριση των δύο σταδίων της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, ήτοι του σταδίου του προκαταρκτικού ελέγχου του μέτρου και του επίσημου σταδίου ελέγχου [22]. Το πρώτο από τα στάδια αυτά παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να σχηματίσει μια πρώτη άποψη σχετικά με το συμβατό της ενισχύσεως, ενώ το δεύτερο στάδιο της παρέχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί πλήρως επί όλων των στοιχείων της υποθέσεως και την υποχρεώνει, συναφώς, να οχλήσει τους ενδιαφερομένους προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 33 της ανωτέρω αποφάσεως, ότι, οσάκις η Επιτροπή διαπιστώνει, βάσει προκαταρκτικού και μόνον ελέγχου της ενισχύσεως, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι συμβατή με την κοινή αγορά, οι τυγχάνοντες των διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν μπορούν να εξασφαλίσουν την τήρησή τους παρά μόνον αν έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν ενώπιον του κοινοτικού δικαστή την απόφαση αυτή της Επιτροπής [23].

41. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο συνήγαγε από τα ανωτέρω, με τη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι:

«[Ο]ταν, με προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως της Επιτροπής η οποία ελήφθη μετά από προκαταρκτική εξέταση, ο προσφεύγων αποσκοπεί στην τήρηση των

22 — Το Πρωτοδικείο παραπέμπει στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 22), Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 16), Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 38), καθώς και στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Ιανουαρίου 2004, T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-1, σκέψη 57).

23 — Το Πρωτοδικείο παραπέμπει στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 23), Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 17), Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 47), καθώς και Thermenhotel Stoiser Franz κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 69).

διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, το γεγονός και μόνον ότι ο προσφεύγων έχει την ιδιότητα του ενδιαφερομένου, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αρκεί ώστε να θεωρηθεί ότι η απόφαση τον αφορά άμεσα και ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ [24]».

42. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν η προσφεύγουσα μπορούσε να θεωρηθεί ενδιαφερόμενο μέρος κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/99. Κατόπιν αναλύσεως σχετικά με τη θέση της Kronofrance στον ανταγωνισμό στην αγορά των ξύλινων πλακών, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προσφεύγουσα τελούσε σε ανταγωνισμό με την επιχείρηση που έλαβε την ενίσχυση και ότι, λόγω της ιδιότητάς της αυτής, αποτελούσε ενδιαφερόμενο μέρος.

43. Κατόπιν αυτού, ο κοινοτικός δικαστής έκρινε παραδεκτή την προσφυγή [25].

44. Ακολούθως, το Πρωτοδικείο ανέλυσε τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η Kronofrance. Κατ' ουσίαν, η Kronofrance προέβαλε τέσσερις λόγους ακυρώσεως οι οποίοι στηρίζονταν, πρώτον, στην παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ και του πολυτομεακού πλαισίου, δεύτερον, στην παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, τρίτον, στην κατάχρηση εξουσίας και, τέταρτον, σε παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

45. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προέβαλε η Kronofrance ήταν βάσιμος και, για τον λόγο αυτόν, ακύρωσε την επίμαχη απόφαση.

46. Με αυτόν τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η Kronofrance αμφισβήτησε την ορθότητα της εκτιμήσεως της Επιτροπής σχετικά με την επιτρεπόμενη μέγιστη ένταση της ενισχύσεως και, ειδικότερα, με τον διορθωτικό συντελεστή που εφαρμόζεται στην κατάσταση του ανταγωνισμού (συντελεστής Τ). Η Kronofrance προσήψε, μεταξύ άλλων, στην Επιτροπή ότι παρέλειψε να εξετάσει αν οι σχεδιαζόμενες επενδύσεις θα αφορούσαν παρακμάζουσα αγορά και ότι αρκέστηκε στην ανάλυση της διαρθρωτικής παραγωγικής ικανότητας του τομέα.

47. Αφού υπενθύμισε, με τη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την έκταση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει η Επιτροπή κατά την άσκηση του ελέγχου της των κρατικών ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν η Επιτροπή είχε υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του πολυτομεακού πλαισίου.

48. Μολονότι, με τη σκέψη 89 της ανωτέρω αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ότι, με βάση το γράμμα του και μόνον, το εν λόγω πλαίσιο μπορούσε να ερμηνευθεί κατά την έννοια που πρότεινε η Επιτροπή, εντούτοις έκρινε ότι το εν λόγω πλαίσιο έπρεπε να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 87 ΕΚ και του επιδιωκόμενου σκοπού, ήτοι της μη νοθεύσεως του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά.

24 — Το Πρωτοδικείο παραπέμπει στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψεις 23 έως 26), Matra κατά Επιτροπής (σκέψεις 17 έως 20), καθώς και στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-11/95, BP Chemicals κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-3235, σκέψεις 89 και 90).

25 — Σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

49. Με τις σκέψεις 90 έως 95 της ανωτέρω αποφάσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε την οικονομία των σημείων 3.2 έως 3.10 του πολυτομεακού πλαισίου. Με τη σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο συνήγαγε από τα ανωτέρω ότι η εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή 1 για την κατάσταση του ανταγωνισμού προϋπέθετε την προηγούμενη διαπίστωση της απουσίας τόσο διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας του οικείου τομέα όσο και παρακμάζουσας αγοράς. Συναφώς, το Πρωτοδικείο τόνισε τον ειδικό χαρακτήρα αυτών των δύο κριτηρίων αξιολογήσεως.

50. Το Πρωτοδικείο έκρινε, υπό τις περιστάσεις αυτές, με τη σκέψη 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η πρώτη περίοδος του σημείου 3.4. του πολυτομεακού πλαισίου έπρεπε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, «στην περίπτωση κατά την οποία τα στοιχεία που αφορούν την αξιοποίηση της παραγωγικής ικανότητας του οικείου τομέα δεν παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να καταλήξει σε θετικό συμπέρασμα όσον αφορά την ύπαρξη διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, η Επιτροπή πρέπει να εξετάζει αν η σχετική αγορά είναι σε παρακμή».

51. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, εφαρμόζοντας διορθωτικό συντελεστή ίσο προς 1 στον συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού χωρίς να ελέγξει προηγουμένως αν το επίμαχο σχέδιο ενισχύσεως επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε παρακμάζουσα αγορά, παρέβη το άρθρο 87 ΕΚ, καθώς και το πολυτομεακό πλαίσιο.

52. Κατόπιν αυτού, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι έπρεπε να γίνουν δεκτά τα αιτήματα της Kronofrance και να ακυρωθεί η επίμαχη απόφαση.

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

53. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 και 18 Φεβρουαρίου 2005 αντιστοίχως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz και OSB άσκησαν τις υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως.

54. Με διάταξη της 13ης Οκτωβρίου 2005, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων C-75/05 P και C-80/05 P προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

55. Οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να απορρίψει την προσφυγή της Kronofrance. Οι Glunz και OSB ζητούν επίσης, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο, να παραπεμφθεί η υπόθεσή τους ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου να αποφανθεί επί της ουσίας.

56. Τέλος, οι αναιρεσείουσες ζητούν να καταδικαστεί η Kronofrance στα δικαστικά έξοδα τόσο των αιτήσεων αναιρέσεως όσο και της ασκηθείσας ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγής.

57. Σε αμφότερες τις υπό κρίση υποθέσεις, η Επιτροπή ζητεί την εξαφάνιση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή της Kronofrance ως απαράδεκτη και,

επικουρικώς, ως αβάσιμη, καθώς και να την καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα τόσο του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας όσο και της αναιρετικής διαδικασίας.

58. Στις δύο αυτές υποθέσεις, η Kronofrance ζητεί την απόρριψη των αιτήσεων αναιρέσεως και την καταδίκη των αναιρεσειουσών στα δικαστικά έξοδα τόσο για τις αιτήσεις αναιρέσεως που ασκήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου όσο και για την προσφυγή που ασκήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου.

V — Νομική ανάλυση

59. Κατά την άποψή μου, τέσσερις είναι οι λόγοι που προβάλλουν οι αναιρεσείουσες προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως.

60. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθώς και οι Glunz και OSB, υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του στον βαθμό που έκρινε παραδεκτή την προσφυγή της Kronofrance.

61. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεώς τους, ο οποίος αποτελείται, κατά την άποψή μου, από δύο σκέλη, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τη φύση και την έκταση του δικαστικού ελέγχου στον οποίον προέβη το Πρωτοδικείο σε σχέση με την εκτίμηση της Επιτροπής η οποία αφορούσε τον υπολογισμό του συντελεστή για την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά. Υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο υπερέβη τα όρια που τίθενται στον δικαστικό έλεγχό του και ερμήνευσε εσφαλμένα το πολυτομεακό πλαίσιο.

62. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεώς τους, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθώς και οι Glunz και OSB, υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο παρέβη τα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας και, ειδικότερα, το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

63. Τέλος, με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεώς τους, οι Glunz και OSB υποστηρίζουν ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, διότι βαίνει πέραν των λόγων που επικαλέστηκε η Kronofrance προς στήριξη της προσφυγής της ακυρώσεως.

64. Πριν εξετάσω το βάσιμο των ανωτέρω λόγων αναιρέσεως, πρέπει να κάνω μία προκαταρκτική παρατήρηση σε σχέση με τα όρια του δικαστικού ελέγχου που ασκεί το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

65. Πράγματι, υπενθυμίζω ότι, κατά τα άρθρα 225, παράγραφος 1, ΕΚ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Πρέπει να περιορίζεται σε λόγους αντλούμενους από την αναρμοδιότητα του Πρωτοδικείου, από πλημμέλειες κατά την ενώπιόν του διαδικασία που θίγουν τα συμφέροντα του αναιρεσείοντος ή από

παραβίαση του κοινοτικού δικαίου από το Πρωτοδικείο [26].

66. Συνεπώς, κατά πάγια νομολογία, το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως των στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου [27].

67. Αντιθέτως, δεν αμφισβητείται ότι, όταν το Πρωτοδικείο έχει εξακριβώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να προβεί, δυνάμει του άρθρου 225 ΕΚ, στον έλεγχο του νομικού χαρακτηρισμού αυτών των πραγματικών περιστατικών και των έννομων συνεπειών που έχει συναγάγει το Πρωτοδικείο [28].

68. Συνεπώς, μετά την υπενθύμιση των ανωτέρω, πρέπει να εξεταστούν οι διάφοροι λόγοι που επικαλούνται οι αναιρεσείουσες προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως.

Α — *Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση του παραδεκτού της προσφυγής της Kronofrance*

69. Με αυτόν τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες αμφισβητούν την ορθότητα της εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου σε σχέση με την ενεργητική νομιμοποίηση της Kronofrance.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

70. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz και OSB υποστηρίζουν ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, στον βαθμό που το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Kronofrance «θίγεται άμεσα και ατομικά» από την επίμαχη απόφαση και στον βαθμό που απεφάνθη, ως εκ τούτου, ότι η προσφυγή της ανωτέρω επιχειρήσεως είναι παραδεκτή. Η ανωτέρω εσφαλμένη εκτίμηση προκύπτει από την υπέρμετρη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και από την εσφαλμένη ερμηνεία του υπό το πρίσμα του κανονισμού 659/1999.

26 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2007, C-260/05 P, Sniace κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-10005, σκέψη 49 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 — Βλ, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-1981, σκέψεις 47 έως 49), καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Sniace κατά Επιτροπής (σκέψη 35 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

28 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 23), της 29ης Απριλίου 2004, C-470/00 P, Κοινοβούλιο κατά Ripa di Meana κ.λπ. (Συλλογή 2004, σ. I-4167, σκέψη 41), και της 6ης Απριλίου 2006, C-551/03 P, General Motors κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-3173, σκέψη 51).

71. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο εσφαλμένως έκρινε, με τις σκέψεις 34 και 35 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οποιοδήποτε πρόσωπο πιθανώς «ενδιαφερόμενο» για την τυπική διαδικασία ελέγχου μιας ενισχύσεως δυνάμει του άρθρου 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/1999 έπρεπε να θεωρηθεί ότι θίγεται άμεσα και ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, από μια απόφαση η οποία επιτρέπει τη χορήγηση της ενισχύσεως και η οποία λαμβάνεται μετά το πέρας του σταδίου του προκαταρκτικού ελέγχου της ενισχύσεως, χωρίς να απαιτείται στην περίπτωση αυτή να αποδειχθεί ότι η απόφαση αυτή πλήττει «ουσιωδώς» τη θέση της Kronofrance στον ανταγωνισμό.

72. Αντιθέτως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθώς και οι Glunz και OSB, φρονούν ότι η ιδιότητα του «ενδιαφερόμενου» μέρους κατά την έννοια του κανονισμού 659/1999 δεν συνεπάγεται αυτόματα το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής. Μόνον ένας συγκεκριμένος έλεγχος στηριζόμενος στη σχέση ανταγωνισμού που υφίσταται μεταξύ του δικαιούχου της ενισχύσεως και της Kronofrance θα ήταν σύμφωνος με τη νομολογία του Δικαστηρίου Plaumann κατά Επιτροπής [29]. Συνεπώς, προκειμένου να διαπιστωθεί η ενεργητική νομιμοποίηση της Kronofrance, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να εξετάσει αν η θέση της στην αγορά θίγεται κατά τρόπο ουσιώδη.

73. Πάντως, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Πρωτοδικείο, η Kronofrance και η Glunz δεν τελούν στην πραγματικότητα σε ανταγωνισμό στην εν λόγω αγορά και, συνεπώς, δεν θα μπορούσε να θιγεί ουσιωδώς η θέση της Kronofrance στην αγορά.

74. Συναφώς, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο αρκέστηκε να διαπιστώσει, με τις σκέψεις 43 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Glunz ανήκε σε όμιλο στον οποίον ανήκαν και άλλες εταιρίες δραστηριοποιούμενες στον τομέα της ξυλείας στη Γαλλία. Ωστόσο, το κριτήριο αυτό δεν είναι πρόσφορο, διότι στηρίζεται σε εκτιμήσεις που αφορούν τον όμιλο και όχι στον συγκεκριμένο ανταγωνισμό που υφίσταται μεταξύ των δύο επιχειρήσεων.

75. Επιπλέον, οι Glunz και OSB υποστηρίζουν ότι είναι ανακριβής η διαπίστωση του Πρωτοδικείου ότι οι ζώνες εμπορίας της Kronofrance και της Glunz συμπίπτουν. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο εκτίμησε εσφαλμένως τα στοιχεία σχετικά με τις αγορές των δύο επιχειρήσεων.

76. Βάσει των ανωτέρω, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι η προσφυγή της Kronofrance έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

29 — Απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62 (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937).

77. Η Επιτροπή συμμερίζεται, κατ' ουσίαν, τις εκτιμήσεις των αναιρεσειουσών σχετικά με την παράβαση του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, και υπενθυμίζει συναφώς τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ενεργητική νομιμοποίηση των ανταγωνιστών του δικαιούχου μιας ενισχύσεως. Ειδικότερα, παραπέμπει στην απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής [30], καθώς και στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής.

78. Αντιθέτως, η Kronofrance υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι αποτελούσε ενδιαφερόμενο μέρος κατά την έννοια του κανονισμού 659/1999 και ότι η προσφυγή της, που στρεφόταν κατά της επίμαχης αποφάσεως, ήταν παραδεκτή στον βαθμό που είχε επικαλεστεί την τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Η Kronofrance προβάλλει μεταξύ άλλων ότι, σε περίπτωση που δεν κινηθεί η τυπική διαδικασία ελέγχου, ο ανταγωνιστής του δικαιούχου μιας ενισχύσεως θα πρέπει να αποδείξει αποκλειστικά την ιδιότητά του ως «ενδιαφερόμενου μέρους» κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, όταν η προσφυγή του σκοπεί στη διαφύλαξη των διαδικαστικών δικαιωμάτων του. Στην περίπτωση αυτή, όπως τούτο προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, από την απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, C-321/99 P, ARAP κ.λπ. κατά Επιτροπής [31], δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι θίγεται ουσιωδώς η από απόψεως ανταγωνισμού κατάσταση του προσφεύγοντος. Αρκεί το ενδεχόμενο να θιγούν τα συμφέροντά του από τη χορήγηση ενισχύσεως, προϋπόθεση η οποία πληρούται στις παρούσες υποθέσεις στον βαθμό που υφίσταται άμεση σχέση ανταγωνισμού μεταξύ της Kronofrance και της Glunz.

2. Εκτίμηση

79. Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, το Δικαστήριο καλείται, κατ' ουσίαν, να αποφανθεί σχετικά με τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, ιδίως όταν τα μέρη αυτά ασκούν προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως της Επιτροπής η οποία αρνείται την κίνηση της τυπικής διαδικασίας ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 2, ΕΚ.

80. Η εξέταση αυτού του λόγου αναιρέσεως απαιτεί κατ' αρχάς να υπομνηστεί η επί του θέματος νομολογία.

α) Η νομολογία σχετικά με τα δικαιώματα των ενδιαφερόμενων μερών στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων

81. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, οι αποφάσεις που εκδίδει η Επιτροπή απευθύνονται αποκλειστικά στα οικεία κράτη μέλη. Τούτο ισχύει και στην περίπτωση κατά την οποία μια απόφαση εκδίδεται κατόπιν καταγγελίας που αφορά το εν λόγω μέτρο όπως είναι μία ενίσχυση η οποία αντιβαίνει στη Συνθήκη [32].

30 — Συλλογή 1986, σ. 391.

31 — Συλλογή 2002, σ. I-4287, σκέψη 61.

32 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπής κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 45).

82. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προτίθενται να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά τέτοιων αποφάσεων πρέπει επομένως να πληρούν τις προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ. Υπενθυμίζω ότι η διάταξη αυτή εξαρτά την άσκηση προσφυγής περί ακυρώσεως από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατά αποφάσεως η οποία δεν απευθύνεται προς αυτό από τη διπλή προϋπόθεση ότι η απόφαση αυτή το αφορά άμεσα και ατομικά. Εάν η εν λόγω πράξη δεν πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, η ασκηθείσα κατ' αυτής προσφυγή είναι απαράδεκτη.

83. Το Δικαστήριο όρισε με την προπαρατεθείσα απόφασή του Plaumann κατά Επιτροπής [33], το περιεχόμενο της εννοίας «ατομικά» που έκτοτε έχει επικυρωθεί με πάγια νομολογία του [34]. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τα πρόσωπα που δεν είναι αποδέκτες της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν μπορούν να επικαλεστούν ότι η εν λόγω απόφαση τα αφορά ατομικά παρά μόνον αν η απόφαση αυτή τα θίγει λόγω ορισμένων ξεχωριστών ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και έτσι τα εξατομικεύει «κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη».

84. Στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έννοια του ατομικού συμφέροντος εφαρμόζεται με έναν ιδιαίτερο τρόπο, λαμβανομένων υπόψη του αντικειμένου και των ιδιαιτεροτήτων των διαδικασιών που προβλέπουν αντιστοίχως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 88 ΕΚ [35].

85. Πράγματι, όπως υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αυτή η διαδικασία ελέγχου περιλαμβάνει δύο στάδια τα οποία ο κοινοτικός δικαστής διέκρινε πάντοτε με σαφήνεια [36].

86. Το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ προβλέπει το πρώτο από τα στάδια αυτά [37]. Υπενθυμίζω ότι το εν λόγω στάδιο παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να προβεί σ' έναν απλοποιημένο προκαταρκτικό έλεγχο του κοινοποιηθέντος σχεδίου προκειμένου να σχηματίσει μία πρώτη άποψη σχετικά με τη συμβατότητά του με την κοινή αγορά [38]. Η συμμετοχή τρίτων στη διαδικασία δεν προβλέπεται. Κατά το πέρας του ελέγχου αυτού, η Επιτροπή μπορεί να αποφανθεί ότι το εν λόγω μέτρο δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ. Μπορεί επίσης να αποφανθεί, εφόσον σχηματίσει πεποίθηση περί αυτού, ότι το εν λόγω μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση συμβατή με τη Συνθήκη. Αντιθέτως, αν η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες προκειμένου να εκτιμήσει τη συμβατότητα της ενισχύσεως με

33 — Σ. 223.

34 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 22), Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 20), απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψη 33 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 33).

35 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 21) και Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 15).

36 — Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο παραπέμπει μεταξύ άλλων στις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 22), Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 16), καθώς και Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψεις 38 και 39). Η νομολογία αυτή έχει έκτοτε επικυρωθεί από το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 34) και από το Πρωτοδικείο με την απόφασή του της 10ης Μαΐου 2006, T-395/04, Air One κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-1343, σκέψη 33).

37 — Το άρθρο 4 του κανονισμού 659/1999 προβλέπει τις λεπτομέρειες εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας.

38 — Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815, σκέψη 3).

την κοινή αγορά, μπορεί να αποφασίσει την κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου.

87. Πρόκειται για το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Σκοπός του σταδίου αυτού είναι να παράσχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να συγκεντρώσει όλες τις απαιτούμενες γνωμοδοτήσεις προκειμένου να εκτιμήσει, κατόπιν πλήρους ενημερώσεώς της σχετικά με τα στοιχεία της υποθέσεως, τη συμβατότητα του κοινοποιηθέντος μέτρου με την κοινή αγορά [39]. Προς τούτο, η Επιτροπή υποχρεούται να συγκεντρώσει τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών επί του κοινοποιηθέντος σχεδίου ενισχύσεως [40].

88. Όπως προελέχθη, η έννοια του «ενδιαφερομένου» του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ περιλαμβάνει, κατά τη διασταλτική ερμηνεία της εννοίας αυτής από το Δικαστήριο, τα πρόσωπα, τις επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων των οποίων τα συμφέροντα πλήττονται ενδεχομένως από τη χορήγηση ενισχύσεως, ήτοι, μεταξύ άλλων, τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις και τις επαγγελματικές οργανώσεις. Υπενθυμίζω ότι ο ανωτέρω ορισμός καθιερώθηκε στη συνέχεια με το άρθρο 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/1999.

89. Επομένως, οποιαδήποτε επιχείρηση επικαλείται την ύπαρξη σχέσεως ανταγωνισμού, έστω και πιθανής, μπορεί να χαρακτηριστεί «ενδιαφερόμενος», κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, και να τύχει, με την ιδιότητά της αυτή, των διαδικαστικών εγγυήσεων που θα της παράσχουν τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της.

90. Η νομολογία έχει συναγάγει το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής των ενδιαφερομένων από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ και το θεμελιώνει στα διαδικαστικά δικαιώματα που η διάταξη αυτή τους αναγνωρίζει [41].

91. Η νομολογία αυτή διαμορφώθηκε το πρώτον με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στην περίπτωση που η Επιτροπή διαπιστώσει, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου, ότι μια ενίσχυση συνάδει προς την κοινή αγορά, οι τυγχάνοντες αυτών των διαδικαστικών εγγυήσεων, ήτοι τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν μπορούν να εξασφαλίσουν την τήρησή τους παρά μόνον εάν έχουν τη δυνατότητα να προσβάλλουν την απόφαση αυτή της Επιτροπής ενώπιον του κοινοτικού δικαστή [42].

92. Έτσι, στην πρώτη υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η επιχείρηση William Cook plc ήταν ενδιαφερόμενο μέρος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ στον βαθμό που παρήγαγε εξοπλισμούς παρεμφερείς προς αυτούς της επιχειρήσεως που ήταν αποδέκτρια της ενισχύσεως. Συνεπώς, με την ιδιότητά της αυτή, η εν

39 — Τα άρθρα 6 και 7 του κανονισμού 659/1999 προβλέπουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής της διαδικασίας αυτής.

40 — Βλ, σχετικά με τον ρόλο των ενδιαφερόμενων μερών στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας που κινείται δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, άρθρο 20 του κανονισμού 659/1999, καθώς και αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1973, 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 609, σκέψη 19), της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 1451, σκέψη 13), προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 59), καθώς και απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2005, C-276/03 P, Scott κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. I-8437, σκέψη 34).

41 — Υπενθυμίζω ότι τα δικαιώματα αυτά δεν αναγνωρίζονται κατά το στάδιο του προκαταρκτικού ελέγχου που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ.

42 — Βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 23) και Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 17).

λόγω επιχείρηση μπορούσε να θεωρηθεί ότι θίγεται άμεσα και ατομικά από την εν λόγω απόφαση και, ως εκ τούτου, μπορούσε παραδεκτώς να ζητήσει την ακύρωσή της βάσει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ [43].

93. Ομοίως, το Δικαστήριο έκρινε, στη δεύτερη υπόθεση, ότι μπορούσε να προσδοθεί στην επιχείρηση Matra SA η ιδιότητα του ενδιαφερόμενου μέρους στον βαθμό που τα συμφέροντά της πλήττονταν από τη χορήγηση της επίμαχης ενισχύσεως «υπό την ιδιότητά της ως κυρίου κοινοτικού παραγωγού οχημάτων ενιαίου αμαξώματος και μέλλοντος ανταγωνιστή της επιχειρήσεως [που ήταν αποδέκτρια της ενισχύσεως]». Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της Επιτροπής ήταν παραδεκτή [44].

94. Εντούτοις, αντικείμενο της προσφυγής αυτής μπορεί να είναι μόνον η τήρηση των διαδικαστικών δικαιωμάτων τα οποία οι «ενδιαφερόμενοι» αντλούν από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Συνεπώς, πρέπει να επικαλεστούν την παράλειψη να κινηθεί η επίσημη διαδικασία ελέγχου [45].

95. Συνοψίζοντας, από τη νομολογία, όπως έχει εξελιχθεί μέχρι τώρα, συνάγεται ότι, οσάκις φυσικό ή νομικό πρόσωπο ασκεί προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως της Επιτροπής λόγω μη προβολής αντιρρήσεων, το πρόσωπο αυτό πρέπει, αφενός, να αποδεικνύει ότι έχει την ιδιότητα του ενδιαφερόμενου μέρους, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, και, αφετέρου, να στηρίζει την προσφυγή του στην άρνηση της Επιτροπής να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου στο πλαίσιο της οποίας θα του αναγνωρίζονταν ορισμένα διαδικαστικά δικαιώματα.

96. Αντιθέτως, αν ο προσφεύγων βάλλει απευθείας κατά του βασίμου της εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην οποία αυτή κατέληξε κατά το πέρας του προκαταρτικού ελέγχου, βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με οποιοδήποτε πρόσωπο που προτίθεται να αμφισβητήσει απόφαση της οποίας δεν είναι αποδέκτης, όπως είναι ένα πρόσωπο το οποίο ασκεί προσφυγή κατ' αποφάσεως που ελήφθη κατά το πέρας της επίσημης διαδικασίας ελέγχου.

97. Το Πρωτοδικείο έκρινε συναφώς, με την προπαρατεθείσα απόφασή του Skibsværftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, ότι, όταν ο προσφεύγων δεν ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής λόγω του ότι η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωσή της να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου ή λόγω του ότι δεν τηρήθηκαν, ως εκ τούτου, οι διαδικαστικές εγγυήσεις που του παρέχει η εν λόγω διαδικασία, τότε εφαρμόζονται τα αυστηρά κριτήρια που διατύπωσε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφασή του Plaumann κατά Επιτροπής [46].

98. Συνεπώς, το γεγονός και μόνον ότι ο προσφεύγων μπορεί να θεωρηθεί ως

43 — Σκέψεις 25 και 26 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Cook κατά Επιτροπής.

44 — Σκέψεις 19 και 20 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Matra κατά Επιτροπής.

45 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής (σκέψη 23), Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 17), Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 47), Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 35), καθώς και απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, T-266/94, Skibsvaerftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-1399, σκέψη 45).

46 — Βλ. σκέψη 45.

ενδιαφερόμενο μέρος, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, δεν αρκεί πλέον ούτως ώστε να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή. Το παραδεκτό της θα εξαρτηθεί από το αν ο προσφεύγων αποδείξει ότι η εν λόγω απόφαση τον θίγει λόγω ορισμένων ιδιοτήτων που μόνον αυτός διαθέτει ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που τον διαφοροποιεί σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο [47]. Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι τούτο θα μπορούσε να συμβεί στην περίπτωση που ο προσφεύγων αποδεικνύει ότι η ανταγωνιστική θέση του στην αγορά επηρεάζεται ουσιωδώς από την ενίσχυση που αποτελεί αντικείμενο της επίμαχης αποφάσεως [48].

99. Από τη νομολογία συνάγεται ότι, αν ο προσφεύγων βάλλει κατά της αρνήσεως της Επιτροπής να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου επικαλούμενος προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων του, πρέπει να αποδείξει ότι αποτελεί ενδιαφερόμενο μέρος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ στον βαθμό που τα *συμφέροντά του θα μπορούσαν να θιγούν* από τη χορήγηση της επίμαχης ενισχύσεως.

100. Αντιθέτως, αν ο εν λόγω προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο της αποφάσεως με την οποία αξιολογήθηκε η ενίσχυση καθ' εαυτήν, υποχρεούται, υπό τις συνθήκες αυτές, να αποδείξει ότι *η ανταγωνιστική θέση του στην αγορά επηρεάζεται ουσιωδώς.* Συνεπώς, η πρόσβασή του στην κοινοτική δικαιοσύνη είναι λιγότερο ευχερής απ' ό,τι στην πρώτη περίπτωση.

101. Η ανωτέρω νομολογία αποτέλεσε, κατά τα τελευταία έτη, αντικείμενο σοβαρών επικρίσεων.

102. Ο γενικός εισαγγελέας Jacobs, με τις προτάσεις του επί της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, χαρακτήρισε την ανωτέρω νομολογία περίπλοκη, στερούμενη λογικής και συνοχής, στον βαθμό που εισάγει, κατά την άποψή του, τεχνητές διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση στον κοινοτικό δικαστή [49]. Ο γενικός εισαγγελέας Jacobs, αφού διατύπωσε πληθώρα επιφυλάξεων σε σχέση με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής, πρότεινε τελικώς στο Δικαστήριο να επανεξετάσει και να διευκρινίσει τη νομολογία του εφαρμόζοντας, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες ο προσφεύγων αμφισβητεί την ορθότητα αποφάσεως η οποία ελήφθη δυνάμει του

47 — Βλ., επίσης, προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 37 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, προπαρατεθείσες αποφάσεις Cofaz κατά Επιτροπής (σκέψεις 22 έως 25), και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (σκέψη 37).

49 — Βλ., ειδικότερα, σημεία 101, 102, και 138 έως 141 των ανωτέρω προτάσεων. Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας Jacobs, οι δυσχέρειες αυτές έχουν επισημανθεί και από τη θεωρία, ιδίως: Winter, J., «The rights of complainants in State aid cases: judicial review of Commission decisions adopted under article 88 (ex 93) EC», *Common Market Law Review,* 1999, τεύχος 36, σ. 521, Soltész, U., και Bielesz, H., «Judicial review of State aid decisions», *European Competition Law Review,* 2004, σ. 133, Flynn, L., «Remedies in the European Courts» σε A. Biondi κ.λπ. (εκδότης), *The Law of State Aid in the EU,* Οξφόρδη, 2004, σ. 283.Βλ., επίσης, Azizi, J., «Droits de la défense dans la procédure en matière d'aides d'État: le point de vue judiciaire», σε *Un rôle pour la défense dans les procédures communautaires de concurrence,* Bruylant, Βρυξέλλες, 1997, σ. 87, ιδίως σ. 112 έως 120, Vandersanden, G., «Pour un élargissement du droit des particuliers d'agir en annulation contre des actes autres que les décisions qui leur sont adressées», *Cahiers de droit européen,* 1995, τεύχη 5-6, Lenaerts, K., «The legal protection of private parties under the EC Treaty: a coherent and complete system of judicial review?», *Scritti in onore di Giuseppe Federico Mancini,* τόμος II, Diritto dell'Unione europea, Μιλάνο, 1998, Jankovec, B., και Kronenberger, V., «Third parties in state aid litigation: Locus standi and procedural guarantees» σε Sánchez Rydelski, M., *The EC State aid regime: distortive effects of State aid on competition and trade,* May, Λονδίνο, 2006, σ. 848, Sinnaeve, A., «State aid procedures: developments since the entry into force of the procedural regulation», *Common Market Law Review 2007,* τεύχος 44, σ. 965, καθώς και Coulon, E., και Cras, S., «Contentieux de la légalité dans le domaine des aides d'État: les récentes évolutions dans l'application des articles 173 et 175 du traité CE», *Cahiers de droit européen, 1999,* τόμος 35, τεύχη 1-2, σ. 61, ιδίως σ. 91 έως 110.

άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, το κριτήριο του άμεσου και ατομικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως των λόγων επί των οποίων στηρίζεται η προσφυγή, δεδομένου ότι η απαίτηση περί υπάρξεως ατομικού συμφέροντος είναι, κατά την άποψή του, διαφορετική από την έννοια του ενδιαφερόμενου μέρους.

103. Μολονότι οι υπό κρίση υποθέσεις δεν αποτελούν το πλέον ενδεδειγμένο πλαίσιο για μία νέα προσέγγιση στο ζήτημα αυτό, επιθυμώ εντούτοις να διατυπώσω ορισμένες παρατηρήσεις.

104. Είναι αληθές ότι η διάκριση στην οποία προβαίνει ο κοινοτικός δικαστής όσον αφορά τις προϋποθέσεις του παραδεκτού των προσφυγών που ασκούνται κατά αποφάσεως η οποία έχει εκδοθεί βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ επιδέχεται κριτική. Πράγματι, η ανωτέρω νομολογία καταλήγει εν τέλει στον περιορισμό των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Μολονότι το Δικαστήριο αναγνωρίζει στα μέρη αυτά ορισμένα δικαιώματα οσάκις προβάλλουν, προς στήριξη της προσφυγής τους, παραβίαση των διαδικαστικών εγγυήσεων των οποίων απολαύουν, τους αρνείται ταυτόχρονα τις εν λόγω εγγυήσεις οσάκις τα μέρη αυτά επιθυμούν να αμφισβητήσουν το βάσιμο της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως. Η εν λόγω νομολογία εγείρει ερωτηματικά και δεν διευκρινίζει το περιεχόμενο του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.

105. Εντούτοις, η πρόσβαση στον κοινοτικό δικαστή αποτελεί έναν από τους τομείς που, κατά την άποψή μου, περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο, απαιτείται να υπάρχει σαφήνεια και συνοχή δικαίου. Οι περιορισμοί στο δικαίωμα προσβάσεως στη δικαιοσύνη προς έλεγχο των κανόνων και των μέτρων που εφαρμόζουν τα κοινοτικά όργανα στις δραστηριότητες ή την κατάστασή τους πρέπει να είναι ευχερώς κατανοητοί.

106. Η διάκριση των προϋποθέσεων του παραδεκτού μιας και της αυτής προσφυγής που ασκείται κατά μιας και της αυτής αποφάσεως για το ίδιο αντικείμενο είναι πράγματι τεχνητή. Όντως, φρονώ ότι ο σκοπός που επιδιώκει ο προσφεύγων είναι ο ίδιος είτε ζητεί τη διαφύλαξη των διαδικαστικών δικαιωμάτων του είτε αμφισβητεί το βάσιμο της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, ο προσφεύγων ζητεί, με την προσφυγή του, να κινηθεί η τυπική διαδικασία ελέγχου της ενισχύσεως.

107. Πέραν τούτου, μία τέτοια διάκριση καθιστά δυσχερές το έργο του κοινοτικού δικαστή, δεδομένου ότι δεν είναι πάντοτε ευχερές, από την ανάγνωση της προσφυγής ακυρώσεως, να διακριθούν οι δύο περιπτώσεις.

108. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι το Δικαστήριο θα έπρεπε στο μέλλον να καταστήσει τη νομολογία αυτή πιο απλή και πιο συνεκτική ορίζοντας τις προϋποθέσεις του παραδεκτού που ισχύουν στις προσφυγές κατά αποφάσεων περί κοινοτικών ενισχύσεων αποκλειστικά βάσει του αντικειμένου της προσφυγής και όχι βάσει των λόγων που προβάλλονται προς στήριξή της.

109. Το Δικαστήριο θα έπρεπε να δέχεται ότι, οσάκις ένα πρόσωπο αμφισβητεί το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής στην οποία κατέληξε μετά το πέρας του προκαταρκτικού έλεγχου, το πρόσωπο αυτό βάλλει κατ' ανάγκην κατά της παραλείψεως να κινηθεί η επίσημη διαδικασία ελέγχου και σκοπεί, ως εκ τούτου, να διαφυλάξει

τα διαδικαστικά δικαιώματά του. Αντικείμενο της προσφυγής αυτής είναι η κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου στο πλαίσιο της οποίας ο προσφεύγων μπορεί να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, αυτό δε αποτελεί το μόνο αντικείμενό της ανεξαρτήτως των λόγων που επικαλείται.

110. Υπό τις συνθήκες αυτές, προτείνω στο Δικαστήριο να εφαρμόζει τη νομολογία Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής σε όλες τις προσφυγές που στρέφονται κατά αποφάσεων οι οποίες ελήφθησαν βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.

111. Η λύση αυτή θα παρείχε τη δυνατότητα, αφενός, ευρύτερης προσβάσεως των ιδιωτών στον κοινοτικό δικαστή. Η νομολογία Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής απορρέει σαφώς από τη βούληση του Δικαστηρίου να επεκτείνει την παροχή ένδικης προστασίας σε πρόσωπα τα οποία δεν θα ήσαν σε θέση να αποδείξουν, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας, ότι πληρούν τα άκρως αυστηρά κριτήρια της προπαρατεθείσας αποφάσεως Plaumann κατά Επιτροπής. Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι δεν υπάρχει κανένα μέσο δημοσιότητας το οποίο να ενημερώνει τους τρίτους σχετικά με τα κοινοποιούμενα σχέδια ενισχύσεων. Με την απόφασή του 91/83 και 127/83, Heineken Brouwerijen [50], το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ «δεν απαιτεί να φέρεται αμέσως εις γνώση κάθε ενδιαφερομένου η γνωστοποίηση προς την Επιτροπή, από κράτος μέλος, των σχεδίων που αποβλέπουν στη θέσπιση ή την τροποποίηση των ενισχύσεων, δεδομένου ότι η υποχρέωση αυτή βαρύνει μόνον την Επιτροπή, όταν αυτή κινεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο [88, παράγραφος 2, ΕΚ]» [51]. Αντιθέτως, η απόφαση *που περατώνει* το στάδιο του προκαταρκτικού ελέγχου δημοσιεύεται, αν και σε συνοπτική μορφή, στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Η απευθυνόμενη προς το οικείο κράτος μέλος απόφαση διατίθεται αποκλειστικά στη γλώσσα στην οποία είναι αυθεντική. Βάσει των στοιχείων που παραθέτει η εν λόγω απόφαση, ένα πρόσωπο το οποίο θα επιθυμούσε να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής ενδέχεται να μη διαθέτει επαρκή στοιχεία προκειμένου να αποδείξει, με το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφό του, ότι η εν λόγω απόφαση το αφορά ατομικά βάσει των κριτηρίων που διατύπωσε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφασή του Plaumann κατά Επιτροπής [52].

112. Η λύση αυτή θα παρείχε τη δυνατότητα, αφετέρου, να ενισχυθεί ο δικαστικός έλεγχος των αποφάσεων που λαμβάνει η Επιτροπή. Πράγματι, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η Επιτροπή διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα στον τομέα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Το να αναγνωριστεί στους ανταγωνιστές, όπως και σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο του οποίου τα συμφέροντα θα μπορούσαν να θίγονται από το εν λόγω μέτρο, το δικαίωμα να αμφισβητήσουν μια απόφαση βάσει της οποίας, χωρίς να κινηθεί η επίσημη διαδικασία έλεγχου, η Επιτροπή αποφασίζει ότι ένα κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση ή αποτελεί ενίσχυση συμβατή με την κοινή αγορά ενισχύει τον δικαστικό έλεγχο των αποφάσεων που λαμβάνει η Επιτροπή και, κατά μείζονα λόγο, την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.

50 — Απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1984 (Συλλογή 1984, σ. 3435).

51 — Σκέψη 15.

52 — Συναφώς, ο γενικός εισαγγελέας Tesauro στις προτάσεις του επί της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Cook κατά Επιτροπής διευκρίνισε ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν μπορούν να υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις αυτές να διατυπώσουν με το εισαγωγικό δικόγραφο συγκεκριμένες αιτιάσεις σχετικά με τη σημασία και τις συνέπειες της ενισχύσεως, όπως είναι οι συνέπειες της ενισχύσεως επί του κόστους παραγωγής του δικαιούχου της ενισχύσεως, η εξέλιξη των μεριδίων της αγοράς ή οι συνέπειες επί των εμπορικών ανταλλαγών (σημείο 41).

113. Επιπλέον, μόλις κινηθεί η επίσημη διαδικασία ελέγχου και τα ενδιαφερόμενα μέρη αποκτήσουν τη δυνατότητα, στο πλαίσιο αυτό, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, η προσφυγή κατά της αποφάσεως της Επιτροπής σκοπεί αναμφισβήτητα να κλονίσει τη βασιμότητα της εκτιμήσεώς της. Συνεπώς, είναι προφανές ότι οποιοδήποτε πρόσωπο προτίθεται να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής θα πρέπει να δικαιολογήσει την ύπαρξη ιδιαίτερου συμφέροντος και να αποδείξει, βάσει των κριτηρίων που διατύπωσε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφασή του Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, ότι η ανταγωνιστική θέση του στην αγορά πλήττεται ουσιωδώς.

β) Εκτίμηση των υπό κρίση υποθέσεων

114. Εντούτοις, παρά τις επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν κατά της προπαρατεθείσας νομολογίας Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο, σε μείζονα σύνθεση, επιβεβαίωσε την ανωτέρω νομολογία με την προπαρατεθείσα απόφασή του Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum [53]. Η απόφαση αυτή εκδόθηκε ένα έτος μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

115. Όπως συνάγεται, μεταξύ άλλων, από τις σκέψεις 33 και 34 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε το παραδεκτό της προσφυγής περί ακυρώσεως που άσκησε η Kronofrance βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής. Υπενθυμίζω ότι η επιχείρηση αυτή προσήψε στην Επιτροπή ότι προσέβαλε τα διαδικαστικά δικαιώματά της αρνούμενη να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου η οποία θα της είχε παράσχει τη δυνατότητα, ως ενδιαφερόμενο μέρος, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σε σχέση με τη χορήγηση της σχεδιαζόμενης ενισχύσεως. Το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, «όταν, με προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως της Επιτροπής η οποία ελήφθη μετά από προκαταρκτική εξέταση, ο προσφεύγων αποσκοπεί στην τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, *το γεγονός και μόνον ότι ο προσφεύγων έχει την ιδιότητα του ενδιαφερομένου, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αρκεί ώστε να θεωρηθεί ότι η απόφαση τον αφορά άμεσα και ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ*» [54]. Φρονώ ότι η εκτίμηση αυτή είναι απολύτως σύμφωνη με τη νομολογία του Δικαστηρίου Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής την οποία επιβεβαίωσε έκτοτε με την προπαρατεθείσα απόφασή του Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum.

116. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο εξέτασε, με τις σκέψεις 36 έως 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αν η προσφεύγουσα μπορούσε να θεωρηθεί «ενδιαφερόμενο μέρος» κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/1999. Προς τούτο, ο κοινοτικός δικαστής ανέλυσε την ανταγωνιστική θέση της Kronofrance στην αγορά των ξύλινων πλακών.

53 — Βλ., μεταξύ άλλων, σκέψεις 31 έως 37.

54 — Η υπογράμμιση δική μου.

117. Σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία, το Πρωτοδικείο δεν είχε την υποχρέωση να εξετάσει αν τα συμφέροντα της προσφεύγουσας πλήττονταν *ουσιωδώς*. Ήταν αρκετό να καταδείξει ότι η θέση της Kronofrance στην εν λόγω αγορά *μπορούσε να θιγεί* από τη χορήγηση της σχεδιαζόμενης ενισχύσεως.

118. Στο πλαίσιο της κυρίαρχης εκτιμήσεώς του των πραγματικών περιστατικών, το Πρωτοδικείο ανέλυσε, με τις σκέψεις 38 έως 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την ανταγωνιστική θέση της Kronofrance στην οικεία αγορά. Κατ' αρχάς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα και η δικαιούχος επιχείρηση δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά προϊόντων, ήτοι στην αγορά της κατασκευής ξύλινων πλακών. Ακολούθως, επισήμανε ότι η γεωγραφική αγορά αναφοράς είναι η αγορά του ΕΟΧ στην οποία βρίσκονται και συμπίπτουν οι περιοχές παραδόσεων αμφοτέρων των επιχειρήσεων αυτών. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο κατέληξε, με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προσφεύγουσα τελεί πράγματι σε ανταγωνισμό με την επιχείρηση που έλαβε την ενίσχυση και ότι μπορεί, λόγω της ιδιότητάς της αυτής, να χαρακτηριστεί «ενδιαφερόμενο μέρος» κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού 659/1999.

119. Φρονώ ότι οι ανωτέρω αναπτύξεις επαρκούν αν ληφθεί υπόψη η ανάλυση του ανταγωνισμού στην οποία είχε προβεί το Δικαστήριο στο πλαίσιο των προπαρατεθεισών αποφάσεών του Cook κατά Επιτροπής και Matra κατά Επιτροπής.

120. Υπό τις συνθήκες αυτές και βάσει των ανωτέρω, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η Kronofrance αποτελούσε ενδιαφερόμενο μέρος κατά την έννοια του κανονισμού 659/1999 και ότι, ως εκ τούτου, νομιμοποιείτο στην άσκηση προσφυγής περί ακυρώσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως.

121. Συνεπώς, φρονώ ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Β — *Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία του πολυτομεακού πλαισίου και σε παραβίαση του άρθρου 87 ΕΚ*

122. Κατά την άποψή μου, αυτός ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως αποτελείται από δύο σκέλη. Προς στήριξη του πρώτου σκέλους, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, από την εκτίμηση του ελέγχου που διεξήγαγε η Επιτροπή σχετικά με τον συντελεστή για την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά, το Πρωτοδικείο υπερέβη τα όρια της δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς του. Προς στήριξη του δεύτερου σκέλους, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας ότι ο συντελεστής αυτός έπρεπε να αξιολογηθεί όχι μόνο βάσει της διαρθρωτικής παραγωγικής ικανότητας του οικείου τομέα, αλλά εξίσου βάσει του αν οι εν λόγω επενδύσεις δεν θα πραγματοποι-

ούνταν σε παρακμάζουσα αγορά, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του πολυτομεακού πλαισίου.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

123. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz και OSB, τις οποίες υποστηρίζει η Επιτροπή, προβάλλουν ότι το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένα το άρθρο 87, παράγραφος 3, ΕΚ, καθώς και το πολυτομεακό πλαίσιο.

124. Κατά την άποψή τους, το Πρωτοδικείο, ερμηνεύοντας το πολυτομεακό πλαίσιο και προβαίνοντας σε δικές του οικονομικές εκτιμήσεις, υπερέβη τα όρια της εξουσίας του δικαστικού ελέγχου. Ως εκ τούτου, δεν έλαβε υπόψη του το ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει η Επιτροπή κατά την εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ βάσει του οποίου υιοθέτησε και εφάρμοσε το πλαίσιο αυτό. Πάντως, κατά την άποψή τους, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε το εν λόγω πλαίσιο, και ιδίως τα σημεία του 3.2, 3.4 και 3.10, κατά τρόπο αντίθετο προς τη γραμματική διατύπωσή του, το περιεχόμενο και το αντικείμενό του, δεδομένου ότι έκρινε ότι ο αντίκτυπος στην αγορά της σχεδιαζόμενης περιφερειακής ενισχύσεως θα έπρεπε να αξιολογηθεί όχι μόνο βάσει της χρήσεως της παραγωγικής ικανότητας στον οικείο τομέα, αλλά και βάσει του αν υφίσταται παρακμάζουσα αγορά. Συγκεκριμένα, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι ο έλεγχος του αν η αγορά είναι παρακμάζουσα αποτελεί μόνον ένα επικουρικό κριτήριο ελέγχου το οποίο δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη παρά μόνον αν τα στοιχεία που αφορούν τη χρήση της παραγωγικής ικανότητας είναι ανεπαρκή. Εντούτοις, τούτο δεν συνέβη στις υπό κρίση υποθέσεις, διότι όλα τα στοιχεία σχετικά με τη χρήση της παραγωγικής ικανότητας ήσαν διαθέσιμα.

125. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 104 έως 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ερμηνεία που έδωσε στο πολυτομεακό πλαίσιο δεν αναιρείται από τη μη ενιαία πρακτική που ακολουθεί η Επιτροπή κατά τη λήψη αποφάσεων στον τομέα αυτόν. Πάντως, οι προσφεύγουσες, καθώς και η Επιτροπή, αντιτάσσουν ότι βαθύτερη ανάλυση της πρακτικής αυτής θα αποκάλυπτε ότι, αντιθέτως, ανέκαθεν η Επιτροπή ρητώς εφάρμοζε, πλην μιας και μόνης εξαιρέσεως (ήτοι της αποφάσεως της 16ης Μαΐου 2000 για τη μη προβολή αντιρρήσεων κατά της ενισχύσεως που χορηγήθηκε στην Pirna AG [55]), τα κριτήρια ελέγχου κατά την προαναφερθείσα σειρά.

126. Τέλος, με τη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο δικαιολόγησε επίσης την εφαρμογή του κριτηρίου της παρακμάζουσας αγοράς εκτιμώντας ότι η μορφή του πολυτομεακού πλαισίου που εκδόθηκε το 2002 [56] στηρίζεται, στο σημείο 32, στον έλεγχο της οικονομικής παρακμής μιας αγοράς προκειμένου να εντοπιστούν οι τομείς που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες. Πάντως, ανεξαρτήτως του αν δεν ασκεί επιρροή το πολυτομεακό πλαίσιο

55 — ΕΕ C 278, σ. 26. Το κείμενο της αποφάσεως που απευθύνεται στις γερμανικές αρχές διατίθεται στη γλώσσα που είναι δεσμευτική, ήτοι στη γερμανική, στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2000/n035-00.pdf.

56 — ΕΕ 2002, C 70, σ. 8.

του 2002 για την ερμηνεία κάποιας προγενέστερης μορφής του κειμένου αυτού, η επισήμανση αυτή είναι ανακριβής. Οποιαδήποτε αναφορά στο κριτήριο της οικονομικής παρακμής που αντιμετωπίζει η οικεία αγορά απαλείφθηκε, στην πραγματικότητα, από το κείμενο του πολυτομεακού πλαισίου του 2002, και τούτο μάλιστα πριν από τη δημοσίευση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, με ανακοίνωσή της την 1η Νοεμβρίου 2003 σχετικά με την τροποποίηση του πολυτομεακού πλαισίου των περιφερειακών ενισχύσεων για μεγάλα επενδυτικά σχέδια (2002) όσον αφορά την κατάρτιση πίνακα με τους τομείς που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσχέρειες και για πρόταση λήψεως χρήσιμων μέτρων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 88, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ που αφορούν τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας και τον τομέα των συνθετικών ινών [57], η Επιτροπή τροποποίησε το σημείο 32 του πολυτομεακού πλαισίου του 2002 με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2004.

127. Η Kronofrance ανταπαντά ότι από τη διατύπωση του σημείου 3.10 του πολυτομεακού πλαισίου συνάγεται ότι, κατά την εκτίμηση της καταστάσεως του ανταγωνισμού σε μια αγορά που επηρεάζεται από σχέδιο ενισχύσεως, η Επιτροπή θα πρέπει πάντοτε να προσδιορίζει αν το σχέδιο συνεπάγεται αύξηση της παραγωγικής ικανότητας σε τομέα ο οποίος αντιμετωπίζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, καθώς και αν αφορά παρακμάζουσα αγορά. Όπως επισήμανε το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του, το τελευταίο αυτό στοιχείο πρέπει πάντοτε να εξετάζεται διότι μια ενίσχυση που αφορά παρακμάζουσα αγορά μπορεί κατ' ανάγκη να προκαλέσει έντονες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

57 — ΕΕ 2003, C 263, σ. 3.

2. Εκτίμηση

α) Επί του πρώτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται στην υπέρβαση από το Πρωτοδικείο των ορίων της αρμοδιότητάς του

128. Εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο νομίμως άσκησε πλήρη έλεγχο επί της εκτιμήσεως της Επιτροπής σε σχέση με τη μέθοδο αξιολογήσεως του διορθωτικού συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά.

129. Είναι αληθές ότι η Επιτροπή διαθέτει, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ιδίως οσάκις εκδίδει πράξη που συνεπάγεται μια περίπλοκη οικονομική ή κοινωνική αξιολόγηση [58]. Τούτο συμβαίνει, κατά την άποψή μου, οσάκις η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει αν η αγορά για την οποία σχεδιάζεται η επένδυση εμφανίζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ή είναι σε παρακμή.

58 — Βλ. σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και αποφάσεις του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004, C-91/01, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-4355, σκέψη 43 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και του Πρωτοδικείου της 6ης Μαρτίου 2003, T-228/99 και T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale και Land Nordrhein-Westfalen κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-435, σκέψη 282 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

130. Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο αποφαίνεται ότι ο δικαστικός έλεγχος της εν λόγω εκτιμήσεως είναι περιορισμένος. Συνεπώς, ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει την Επιτροπή στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και να προβεί σε δικές του οικονομικές αξιολογήσεις. Όταν συντρέχει μια τέτοια περίπτωση, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή περιορίζεται στον έλεγχο της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και της αιτιολογίας, της ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών και της ελλείψεως προδήλου πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας [59].

131. Εντούτοις, φρονώ ότι τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Πράγματι, στο πλαίσιο των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως, το Δικαστήριο δεν καλείται να αποφανθεί αν η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η δικαιούχος της ενισχύσεως επιχείρηση παρουσιάζει διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ή αν βρίσκεται σε παρακμή. Το ζήτημα που τίθεται είναι αν το Πρωτοδικείο μπορούσε να ερμηνεύσει τη μεθοδολογία που ακολούθησε η Επιτροπή προκειμένου να ελέγξει τη συμβατότητα των περιφερειακών ενισχύσεων για επενδυτικά σχέδια με το άρθρο 87 ΕΚ.

132. Ωστόσο, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι ο κοινοτικός δικαστής ασκεί, κατ' αρχήν, πλήρη έλεγχο του κατά πόσον ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ [60].

133. Αυτό συμβαίνει στις υπό κρίση υποθέσεις. Πράγματι, υπενθυμίζω ότι το πολυτομεακό πλαίσιο καθορίζει μία μέθοδο για τον υπολογισμό του επιτρεπόμενου ανώτατου ορίου εντάσεως των περιφερειακών ενισχύσεων σε επενδυτικά σχέδια. Όπως επισήμανε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η εφαρμογή της μεθοδολογίας αυτής από την Επιτροπή παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα στον βαθμό που καθορίζει το ποσό της ενισχύσεως που μπορεί να κηρυχθεί συμβατό με την κοινή αγορά. Συνεπώς, αυτή η μέθοδος υπολογισμού έχει αναμφίβολα νομικό χαρακτήρα και πρέπει να εφαρμόζεται βάσει αντικειμενικών στοιχείων. Το αν ο συντελεστής σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού πρέπει να υπολογίζεται συνεκτιμωμένης όχι μόνον της υπάρξεως τυχόν διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας του τομέα, αλλά και της υπάρξεως παρακμάζουσας αγοράς, δεν συνιστά κάποια περίπλοκη οικονομική αξιολόγηση της Επιτροπής, αλλά πρέπει να εκτιμάται βάσει των κανόνων που ορίζει η Συνθήκη [61].

134. Υπάρχουν πολυάριθμα νομολογιακά προηγούμενα στα οποία ο κοινοτικός δικαστής προέβη σε έναν τέτοιον έλεγχο. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής που εκδόθηκε επί προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε η Ιταλική Δημοκρατία κατά αποφάσεως της Επιτροπής η οποία κήρυσσε ασύμβατη με την κοινή αγορά ενίσχυση χορηγηθείσα από το εν λόγω κράτος. Στην υπόθεση αυτή, η Ιταλική Δημοκρατία υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι η Επιτροπή, αρνούμενη να επιτρέψει την αύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως που προβλεπόταν υπέρ

59 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 43 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Σεπτεμβρίου 2007, Τ-68/03, Ολυμπιακή Αεροπορία Υπηρεσίες Α.Ε. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. ΙΙ-2911, σκέψη 150).

60 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2000, C-83/98 P, Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. Ι-3271, σκέψη 25). Βλ., επίσης, προπαρατεθείσα απόφαση του Πρωτοδικείου Westdeutsche Landesbank Girozentrale και Land Nordrhein-Westfalen (σκέψη 282), καθώς και απόφαση της 30ής Μαρτίου 2000, Τ-65/96, Kish Glass κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. ΙΙ-1885, σκέψη 64).

61 — Βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής (σκέψη 25), απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 2002, Τ-152/99, HAMSA κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. ΙΙ-3049, σκέψη 159), και προπαρατεθείσα απόφαση Ολυμπιακή Αεροπορία Υπηρεσίες Α.Ε. κατά Επιτροπής (σκέψη 150).

ορισμένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, παρέβη τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, καθώς και την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις [62]. Με την ανωτέρω απόφαση, το Δικαστήριο ερμήνευσε το εν λόγω πλαίσιο βάσει του άρθρου 87 ΕΚ και των σκοπών που αυτό επιδιώκει [63].

135. Βάσει των ανωτέρω στοιχείων, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο μπορούσε να ασκήσει πλήρη έλεγχο επί της εκτιμήσεως της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο αξιολογήσεως του διορθωτικού συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά.

136. Συνεπώς, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου των εκτιμήσεων της Επιτροπής.

β) Επί του δεύτερου σκέλους του λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε πλάνη του Πρωτοδικείου περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του πολυτομεακού πλαισίου

137. Ακολούθως, πρέπει να εξεταστεί αν το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η Επιτροπή, παραβιάζοντας με τον τρόπο αυτόν τη διαδικασία ελέγχου της εν λόγω ενισχύσεως, παραλείποντας να ελέγξει, στο πλαίσιο του υπολογισμού του εφαρμοστέου διορθωτικού συντελεστή σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού, αν το σχέδιο που αφορούσε η κοινοποιηθείσα ενίσχυση επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε παρακμάζουσα αγορά, παρέβη το άρθρο 87 ΕΚ και το πολυτομεακό πλαίσιο.

138. Όπως επισημαίνει το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το πολυτομεακό πλαίσιο θα μπορούσε να ερμηνευθεί κατά την έννοια που υποστηρίζει η Επιτροπή. Πράγματι, από το γράμμα του σημείου 3.4 του ανωτέρω πλαισίου συνάγεται ότι «[α]ν δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία όσον αφορά την αξιοποίηση της παραγωγικής ικανότητας», η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον η επένδυση λαμβάνει χώρα σε παρακμάζουσα αγορά. Στις υπό κρίση υποθέσεις, από τα στοιχεία της δικογραφίας συνάγεται ότι η Επιτροπή έκρινε ότι τα στοιχεία που αφορούσαν τον βαθμό χρήσεως της διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας του οικείου τομέα ήσαν επαρκή για τον υπολογισμό του συντελεστή σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού. Συνεπώς, η Επιτροπή μάλλον δεν απομακρύνθηκε από τη μεθοδολογία που υποδεικνύει το πολυτομεακό πλαίσιο.

139. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, παρά τη διατύπωση του σημείου 3.4 του εν λόγω πλαισίου, η διάταξη αυτή έπρεπε να ερμηνευθεί βάσει του άρθρου 87 ΕΚ. Με τις σκέψεις 96 και 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως έκρινε ότι τα στοιχεία που αφορούσαν τον βαθμό χρήσεως της διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας του τομέα καθώς και τα δεδομένα σχετικά με την ύπαρξη παρακμάζουσας αγοράς αποτελούσαν δύο ειδικά κριτήρια αξιολογήσεως τα οποία η Επιτροπή έπρεπε να εξετάσει σωρευτικά.

62 — ΕΕ 1996, C 213, σ. 4.

63 — Βλ. σημεία 50 έως 54.

140. Φρονώ ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

141. Πράγματι, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η έκδοση πλαισίων ή ανακοινώσεων που παρέχουν ορισμένες πληροφορίες και σκοπούν στην απλοποίηση των κριτηρίων που πρέπει να εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την εξέταση του αν ένα σχέδιο ενισχύσεως συνάδει με την κοινή αγορά, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποκλίνει από το άρθρο 87 ΕΚ και δεν απαλλάσσουν την Επιτροπή από την υποχρέωση να εκτιμά κάθε υπόθεση βάσει των κριτηρίων που θέτει η διάταξη αυτή [64]. Υπενθυμίζω ότι οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν ενδεικτική και μόνον αξία. Δεν έχουν ρυθμιστική αξία [65]. Όπως και οποιαδήποτε άλλη πράξη του παράγωγου δικαίου που εκδίδεται προς εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να ερμηνεύονται κατά τρόπο που να περιορίζει το περιεχόμενο των κανόνων που προβλέπει η Συνθήκη ή που να είναι αντίθετος προς τους σκοπούς της [66]. Κατά μείζονα λόγο πρέπει να υπομνησθεί, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφασή του Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, ότι το περιεχόμενο των εξουσιών και των υποχρεώσεων της Επιτροπής σε σχέση με τις κρατικές ενισχύσεις πρέπει να εκτιμάται βάσει του άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ [67]. Ειδικότερα, μολονότι η Επιτροπή δεσμεύεται από τα πλαίσια και τις ανακοινώσεις που εκδίδει συναφώς, τούτο συμβαίνει μόνο στον βαθμό που αυτά δεν αποκλίνουν από την ορθή εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης [68].

142. Με την υιοθέτηση του πολυτομεακού πλαισίου και με τον καθορισμό, μεταξύ άλλων, του επιτρεπόμενου ανώτατου ποσού ενισχύσεως, σκοπός της Επιτροπής είναι να περιορίσει τις στρεβλωτικές συνέπειες επί του ανταγωνισμού που θα μπορούσε να προκαλέσει μια περιφερειακή ενίσχυση για μεγάλα επενδυτικά σχέδια, της οποίας το ανώτατο όριο θα υπερέβαινε τα περιφερειακά μειονεκτήματα [69]. Ο καθορισμός του ισχύοντος διορθωτικού συντελεστή σε σχέση με την κατάσταση του ανταγωνισμού θα έπρεπε να παράσχει τη δυνατότητα να «φωτογραφηθεί» η κατάσταση της εν λόγω αγοράς.

143. Συνεπώς, όπως επισημαίνει το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ο εν λόγω συντελεστής πρέπει να καθορίζεται από μία ανάλυση της αγοράς τόσο σε επίπεδο διαρθρώσεως όσο και σε επίπεδο συγκυριών. Όπως τόνισα, ο έλεγχος αυτός είναι ακόμη περισσότερο σημαντικός αν ληφθεί υπόψη ότι η εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τον εν λόγω συντελεστή παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ως προς τον καθορισμό του ύψους της ενισχύσεως που μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την κοινή αγορά.

144. Παρά το γράμμα του σημείου 3.4 του πολυτομεακού πλαισίου, φρονώ ότι ο διορθωτικός συντελεστής σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού πρέπει να

64 — Βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 22), της 26ης Σεπτεμβρίου 2002, C-351/98, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8031, σκέψη 53), καθώς και του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψη 79 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

65 — Senden, L., *Soft Law in European Community Law,* Hart Publishing, Οξφόρδη και Πόρτλαντ Όρεγκον, 2004.

66 — Βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2006, C-182/03 και C-217/03, Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5479, σκέψη 72).

67 — Όπ.π..

68 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 45).

69 — Βλ. σημεία 1.1 έως 1.4 του πολυτομεακού πλαισίου.

εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διαρθρωτικής παραγωγικής ικανότητας του οικείου τομέα, αλλά και βάσει αναλύσεως σχετικά με το αν υπάρχει κίνδυνος οι σχεδιαζόμενες επενδύσεις να πραγματοποιηθούν σε παρακμάζουσα αγορά.

145. Συντάσσομαι με την εκτίμηση του Πρωτοδικείου ότι τα στοιχεία αυτά είναι διαφορετικά και απηχούν διαφορετικές πραγματικότητες της αγοράς. Το πρώτο κριτήριο στηρίζεται στην παραγωγική ικανότητα μιας επιχειρήσεως ή ενός τομέα, ενώ το δεύτερο αφορά κυρίως τη ζήτηση και την εμφανή κατανάλωση των προϊόντων της οικείας αγοράς [70]. Ενδέχεται να επισημανθεί έλλειψη διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικότητας σε έναν τομέα, αλλά, παρά ταύτα, προοδευτική μείωση της ζητήσεως. Τέλος, η μείωση αυτή ενδέχεται να έχει ως συνέπεια τη χρήση σε μικρότερο βαθμό της παραγωγικής ικανότητας της επιχειρήσεως ή του τομέα και, ως εκ τούτου, μία κατάσταση διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας. Όπως ορθώς επισημαίνει το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή μια ερμηνεία βάσει της οποίας θα μπορούσε η Επιτροπή να επιτρέψει τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως σε επιχείρηση που εμπορεύεται προϊόντα υπαγόμενα σε παρακμάζουσα αγορά χωρίς να λάβει ουδόλως υπόψη της το γεγονός αυτό κατά την άσκηση του ελέγχου της. Είναι προφανές, όπως ορθότατα επισημαίνει το Πρωτοδικείο, ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται σε μία τέτοια αγορά συνεπάγονται σοβαρούς κινδύνους νοθεύσεως του ανταγωνισμού, πράγμα το οποίο αντίκειται σαφώς στον σκοπό της αποτροπής της νοθεύσεως του ανταγωνισμού που επιδιώκει το άρθρο 87 ΕΚ.

70 — Βλ. σημεία 7.7 και 7.8 του πολυτομεακού πλαισίου τα οποία παραθέτω στις υποσημειώσεις 17 και 18.

146. Επομένως, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η ύπαρξη διαρθρωτικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας σε έναν τομέα και η ύπαρξη παρακμάζουσας αγοράς αποτελούν δύο διαφορετικά κριτήρια αξιολογήσεως τα οποία η Επιτροπή υποχρεούται να εξετάζει σωρευτικά στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς της σχετικά με τον συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού στην αγορά.

147. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στο πλαίσιο του ελεγχού του σχετικά με την εκτίμηση της Επιτροπής.

148. Επομένως, βάσει των ανωτέρω στοιχείων, φρονώ ότι πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος αυτός ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως.

Γ — *Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε παραβίαση από το Πρωτοδικείο του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας*

149. Προς στήριξη αυτού του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο εξέδωσε την απόφασή του κατά παράβαση του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του που προβλέπει ορισμένα μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας.

150. Συγκεκριμένα, οι αναιρεσείουσες φρονούν ότι, δεδομένου ότι η ένσταση περί ελλείψεως ενεργητικής νομιμοποιήσεως της Kronofrance προτάθηκε το πρώτον κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να συγκεντρώσει αυτεπαγγέλτως ορισμένα στοιχεία σχετικά με τις ζώνες εμπορίας και τους τόπους παραγωγής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων προκειμένου να αποφανθεί σχετικά με το παραδεκτό της προσφυγής της εν λόγω επιχειρήσεως. Κατά την άποψή τους, η συγκέντρωση των στοιχείων αυτών θα είχε οδηγήσει το Πρωτοδικείο στην εκτίμηση ότι η Kronofrance «δεν θιγόταν ατομικά» κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να συγκεντρώσει τις πληροφορίες αυτές, δεν εφάρμοσε ορθώς τις διατάξεις του δικονομικού δικαίου.

151. Συντάσσομαι με την άποψη της Kronofrance ότι η εν λόγω αιτίαση είναι αβάσιμη.

152. Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο να αποφανθεί αν συντρέχει ανάγκη συμπληρώσεως των αποδεικτικών στοιχείων που διαθέτει σχετικά με τις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιόν του. Η αποδεικτική ισχύς των στοιχείων αυτών εναπόκειται στην κυρίαρχη εκτίμησή του των πραγματικών περιστατικών. Συνεπώς, κατά πάγια νομολογία, η εκτίμηση αυτή δεν υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου, εκτός και αν οι διάδικοι επικαλεστούν παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισαν ενώπιον του Πρωτοδικείου ή αν η ουσιαστική ανακρίβεια των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας [71].

153. Από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν στο πλαίσιο των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως δεν συνάγεται ότι τούτο συμβαίνει στις παρούσες υποθέσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στο Πρωτοδικείο ότι δεν συγκέντρωσε περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία ή στοιχεία σχετικά με την ανταγωνιστική θέση της Glunz και της Kronofrance στην αγορά των ξύλινων πλακών.

154. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι αυτός ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Δ — *Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ*

155. Προς στήριξη του τέταρτου λόγου αναιρέσεώς τους, οι Glunz και OSB υποστηρίζουν ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, διότι βαίνει πέραν των λόγων ακυρώσεως που προέβαλε η Kronofrance προς στήριξη της προσφυγής της.

156. Συγκεκριμένα, κατά την άποψή τους, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την επίμαχη απόφαση λόγω παραβιάσεως της Συνθήκης στον

71 — Βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-129/06 P, Autosalone Ispra κατά Επιτροπής (σκέψη 22 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

βαθμό που η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της την ύπαρξη παρακμάζουσας αγοράς, μολονότι η Kronofrance δεν επικαλέστηκε την αιτίαση αυτή στο πλαίσιο του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προέβαλε σε σχέση με την παραβίαση της Συνθήκης, αλλά αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως που προέβαλε λόγω καταχρήσεως εξουσίας.

157. Το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να προβεί στη διάκριση αιτιάσεων και λόγων ακυρώσεως προδήλως διαφορετικών, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κατά μείζονα λόγο αφού, βάσει της νομολογίας, λόγος ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της Συνθήκης δεν μπορεί να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως από τον κοινοτικό δικαστή [72].

158. Συντάσσομαι με την άποψη της Kronofrance ότι πρέπει να απορριφθεί αυτός ο λόγος αναιρέσεως.

159. Όπως επισήμανα στο πλαίσιο εξετάσεως του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τον υπολογισμό του συντελεστή που αφορά την κατάσταση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο πλήρους δικαστικού ελέγχου. Στον βαθμό που οι κανόνες που τάσσει το πολυτομεακό πλαίσιο εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 87 ΕΚ, οι κανόνες αυτοί πρέπει, το υπενθυμίζω, να ερμηνεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης [73]. Ως εκ τούτου, ορθώς το Πρωτοδικείο εξέτασε την επίμαχη απόφαση βάσει του άρθρου 87 ΕΚ.

160. Συνεπώς, φρονώ ότι πρέπει να απορριφθεί αυτός ο λόγος αναιρέσεως ως αβάσιμος.

161. Βάσει των ανωτέρω εκτιμήσεων, φρονώ ότι πρέπει να απορριφθούν οι αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησαν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz και OSB στο σύνολό τους.

VI — Επί των δικαστικών εξόδων

162. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, που ισχύει στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ιδίου Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Στις υπό κρίση υποθέσεις, δεδομένου ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz και OSB ζήτησαν την καταδίκη της Kronofrance στα δικαστικά έξοδα, αυτές δε ηττήθηκαν σε σχέση με το σύνολο των λόγων αναιρέσεως που προέβαλαν, φρονώ ότι πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα των παρουσών αναιρετικών διαδικασιών.

72 — Οι Glunz και OSB παραπέμπουν, με τα υπομνήματά τους, στην προπαρατεθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (σκέψη 67).

73 — Παραπέμπω στο σημείο 141 των προτάσεών μου.

VII — Πρόταση

163. Βάσει των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

«1) Οι αιτήσεις αναιρέσεως απορρίπτονται.

2) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καθώς και οι Glunz AG & OSB Deutschland GmbH φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.»